

Zijn inslaapstoornissen bij volwassenen met ADHD gerelateerd aan een verstoring van het circadiane ritme ?

Gepubliceerd: 13-06-2006 Laatst bijgewerkt: 14-05-2024

Het onderzoeken van slaapstoornissen bij een populatie volwassenen met ADHD, in het bijzonder inslaapstoornissen gerelateerd aan het circadiane ritme. Daarbij zal gekeken worden naar etiologie (DNA) en mogelijke bijkomende chronobiologische en...

Ethische beoordeling	Goedgekeurd WMO
Status	Werving gestopt
Type aandoening	Overige aandoening
Onderzoekstype	Observationeel onderzoek, zonder invasieve metingen

Samenvatting

ID

NL-OMON29883

Bron

ToetsingOnline

Verkorte titel

Slaapstoornissen bij ADHD

Aandoening

- Overige aandoening
- Cognitieve en aandachtsstoornissen en -afwijkingen

Synoniemen aandoening

slaapproblemen bij ADHD

Aandoening

slaapstoornissen

Betreft onderzoek met

Mensen

Ondersteuning

Primaire sponsor: Parnassia (Den Haag)

Overige ondersteuning: Kenniscentrum ADHD bij volwassenen

Onderzoeksproduct en/of interventie

Trefwoord: ADHD, circadiane ritme, slaapstoornis, volwassenen

Uitkomstmaten

Primaire uitkomstmaten

Tussen de beide groepen met en zonder inslaapstoornissen worden vergeleken:

- de slaapparameters: tijdstippen naar bed, inslapen (sleep onset - SO), slaaplatentie, wakker worden (wake-up time - WT), opstaan en totale slaaptijd;
- het tijdstip van aanvang van de melatonine productie in speeksel (Dim Light Melatonin Onset - DLMO);
- fase verschillen tussen DLMO-SO en DLMO-WT;

Secundaire uitkomstmaten

Tussen de beide groepen met en zonder inslaapstoornissen worden vergeleken:

- de concentratie melatonine in totale hoeveelheid nachtelijk geproduceerde urine;
- de uitkomsten van vragenlijsten betreffende overige slaapstoornissen, slaaphygiëne, en andere chronobiologische en gezondheidsvariabelen;
- non-parametrische actometrische variabelen die een beeld geven van (de variabiliteit in) rust- en activiteitsfasen.

Toelichting onderzoek

Achtergrond van het onderzoek

Zijn inslaapstoornissen bij volwassenen met ADHD gerelateerd aan een verstoring van het circadiane ritme ?

Er is nog weinig bekend over slaapstoornissen bij volwassenen met ADHD. In recent onderzoek bij kinderen zijn aanwijzingen gevonden dat inslaapproblemen gerelateerd kunnen zijn aan een verstoring van het circadiane ritme. De piek in het dag-nacht-ritme van melatonine ligt later op de avond terwijl het slaappatroon verder niet afwijkend is. Dit wijst op een verstoring van het ritme van de circadiane pacemaker zoals bij het verlate-slaapfase-syndroom of DSPS (Delayed Sleep Phase Syndrome).

Doel van het onderzoek

Het onderzoeken van slaapstoornissen bij een populatie volwassenen met ADHD, in het bijzonder inslaapstoornissen gerelateerd aan het circadiane ritme. Daarbij zal gekeken worden naar etiologie (DNA) en mogelijke bijkomende chronobiologische en gezondheidsvariabelen.

Onderzoekopzet

In een populatie volwassenen met ADHD zal middels vragenlijsten de aanwezigheid van slaapstoornissen, de slaaphygiëne, en overige chronobiologische ritmes zoals de menstruele cyclus, het eetpatroon en algemene lichamelijke gezondheid, worden geïnventariseerd. Vervolgens wordt aan proefpersonen gevraagd gedurende 1 week een slaaplogboek bij te houden en een actometer rond de pols te dragen om rust- en activiteitsfasen te registreren. Gedurende 1 nacht wordt de totale hoeveelheid nachtelijk geproduceerde urine opgevangen en het melatonine-gehalte hierin bepaald. Op de daarop volgende avond wordt op 5 tijdstippen het melatonine-gehalte in speeksel gemeten door middel van kauwen op een watje. Daarnaast wordt in het kader van vervolgonderzoek naar de etiologie van slaapstoornissen een speekselmonster voor DNA-bepaling afgenomen. De gegevens van patiënten met ADHD met en zonder inslaapstoornissen worden vervolgens vergeleken.

Inschatting van belasting en risico

Voor alle deelnemende proefpersonen wordt de belasting tot een minimum beperkt. Patiënten krijgen voldoende informatie over de achtergronden van het onderzoek en de eisen die aan hen worden gesteld. Zij moeten driemaal een bezoek aan de afdeling brengen. Het afnemen van de vragenlijsten en het speekselmonster, het bijhouden van een slaaplogboek en het dragen van de actometer zijn weinig belastend. Het meten van melatonine in urine en speeksel kan in geringe mate belastend zijn, het meten van melatonine in speeksel wat meer gezien de leefregels gedurende de avond van speekselmeting. Het risico op lichamelijke of geestelijke nadelen / complicaties als gevolg van de metingen is verwaarloosbaar.

Contactpersonen

Publiek

Parnassia (Den Haag)

Carel Reinierszkade 197
2593 HR Den Haag
Nederland

Wetenschappelijk

Parnassia (Den Haag)

Carel Reinierszkade 197
2593 HR Den Haag
Nederland

Locaties

Landen waar het onderzoek wordt uitgevoerd

Netherlands

Deelname eisen

Leeftijd

Volwassenen (18-64 jaar)
65 jaar en ouder

Belangrijkste voorwaarden om deel te mogen nemen (Inclusiecriteria)

- Patiënten in de intakefase bij Programma ADHD bij volwassenen, PsyQ;
- Bij de patiënt is de diagnose ADHD vastgesteld door middel van de gangbare diagnostiek bij intake:
Semi-gestructureerd interview voor ADHD bij volwassenen;
ADHD - Rating Scale (Vragenlijst over aandachtsproblemen en hyperactiviteit, onderzoekerversie);
- Leeftijd 18 - 55 jaar;

- Patiënt is in staat om de Patiënten Informatie te lezen en te begrijpen;
- Patiënt heeft het Informed Consent formulier ondertekend;
- Patiënt is in staat en bereid om de vragenlijsten in te vullen en zich aan vervolgspraken te houden in het kader van het onderzoek.

Belangrijkste redenen om niet deel te kunnen nemen (Exclusiecriteria)

- Comorbide stoornis op as I die bij intake sterk op de voorgrond staat en die kan interfereren met het belang van de patiënt op snelle behandeling, danwel het doel van het onderzoek:
 - o psychotische stoornis;
 - o depressieve stoornis;
 - o angststoornis;
 - o ernstig actueel middelenmisbruik / afhankelijkheid van middelen: meer dan 2E alcohol/dag, of voor vrouwen meer dan 15E /wk , voor mannen 21E/wk ; cannabis: meer dan 1 blow per dag. Gebruik van harddrugs vormt een exclusie criterium;
- Aanwezigheid van bovenstaande stoornissen wordt beoordeeld vanuit het intakeverslag, eventueel wordt aanvullend psychiatrisch onderzoek gedaan;
- Gebruik van de volgende medicatie binnen 1 maand voor deelname: stimulantia, antidepressiva, melatonine, antipsychotica, clonidine, benzodiazepines, bèta-blokkers;
- Verdenking op dementie, een amnestische stoornis of andere cognitieve stoornis (DSM-IV);
- Zwakbegaafdheid;
- Onvoldoende beheersing van de Nederlandse taal;
- Werk in onregelmatige dienst (avond of nacht) of reis over > 2 tijdzones in de laatste 2 weken.

Onderzoeksopzet

Opzet

Type:	Observationeel onderzoek, zonder invasieve metingen
Onderzoeksmodel:	Anders
Toewijzing:	Niet-gerandomiseerd
Blinding:	Open / niet geblindeerd
Controle:	Geneesmiddel
Doel:	Algemeen wetenschappelijk

Deelname

Nederland

Status:	Werving gestopt
(Verwachte) startdatum:	01-07-2006
Aantal proefpersonen:	40
Type:	Werkelijke startdatum

Ethische beoordeling

Goedgekeurd WMO	
Datum:	13-06-2006
Soort:	Eerste indiening
Toetsingscommissie:	METIGG: Medisch Ethische Toetsingscommissie Instellingen Geestelijke Gezondheidszorg (Utrecht)

Registraties

Opgevolgd door onderstaande (mogelijk meer actuele) registratie

Geen registraties gevonden.

Andere (mogelijk minder actuele) registraties in dit register

Geen registraties gevonden.

In overige registers

Register	ID
CCMO	NL11879.097.06